

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oras și comitat Nr. 266.

Oameni și lucrări din Beiușul românesc*).

I. Preoții și activitatea lor.

Ori unde, în trecutul nostru, dăm mai întâi de sate și preoți. Beiușul, oraș cu un trecut vechiu, întemeiat în secolul al XII-lea, a adăpostit dela început creștini ortodocși. Dar în urma împrejurărilor vitrege, fiind religiunea ortodoxă tolerată numai, n'au răsărit aici preoți, cari să se ridice din starea umilă a iobagului român. Nici nu găsim urmă despre numele și activitatea lor până la începutul secolului al XVIII-lea pe premea frământărilor de trecere la unire și a luptelor de păstrare a credinței strămoșești.

E ciudat însă, că până când la sate din jurul Beiușului dăm de preoți încă în secolul al XIII-lea, aici în oraș, unde se spune — că în vechime am avut o episcopie gr. ortodoxă, nu găsim nici o urmă de preot ortodox.

Și totuși dacă intoleranța religioasă fie ea venită din partea catolicilor, fie din a reformărilor, nu i-ar fi pus obezi, istoria ne-ar arăta o coincidență între întemeierea Beiușului și a comunității bisericești ortodoxe române.

Năzuința bisericești romano-catolice de a stăpâni la oraș tendința de a catoliciza pe toți iobăgii de pe pământul domnesc, al cărui stăpân era episcopul romano-catolic, cu reședința de vară în Beiuș, mai târziu luptele reformărilor, întărirea calvinismului, cu episcopul, din 1641, Avram Bordanfalva, alui Rákoczy, pentru românii calvinizați din ținutul acesta, domnia turcească și alte vicisitudini, ne împiedecă să avem o deplină orientare asupra trecutului îndepărtat al Românilor din Beiuș.

Că preoții ortodocși din oraș nu și-au putut crol o soartă vrednică de luare aminte ne afirmă și aceea stare de lucruri, că multă vreme, până la sfârșitul secolului al XVIII-lea nici unul dintre ei nu s'au ridicat la rangul de protopop. ei și peste ei stăpâneau, când protopopii din Seghiște, pe la sfârșitul secolului al XV-lea și în jumătatea

primă a secolului XVI-lea, când cei dela Papmezeu, Cabești (1783) Mesiad.

Iar despre protopopul »Gavra dela Vidicul Beiușului« care la 1727 »cu toți preoții și cu toate biraele vidicului Beiușului« protestează contra teroarei de a-i uni, precum despre protopopul Gheorghe Papp, care la 1737 trece la unire, nu se știe unde au preotit.

Cu toate aceste rămâne constatat, că biserica ortodoxă a avut preoți cu multă râvnă și dragoste pentru religia lor. La stăruințele lor, creștinii jertfelnici se înmulțesc, între ei și Grecii de origine macedo-română, capetele lor scunde și modeste, de pe la marginea orașului, erau provăzute cu potire de argint, în turnul de pe lângă capela se înălța spre cer ca o cântare armonioasă, sunetul metalic, dela cele trei clopote.

Așa a fost aceasta din vremuri foarte îndepărtate. Au fost la biserica din deal și potire de lemn, dar în credincioșii păstoriți de preoți cetitori din ceasloave, credința era de aur.

Când se încep luptele pentru unire aflăm în Beiuș preoți hotărâți și dârzi apărători ai ortodocsiei.

Trei preoți se ilustrează în secolul al XVIII-lea pentru biserica ortodoxă din Beiuș; Iosif Pap, Iosif Popa și Mihail Popa. Poate că până la 1790 acești trei au păstorit la Românii ortodocși din Beiuș.

1. *Iosif Pap*. El figurează la 1727. Este sfințit de episcopul Aradului. Posibil de Ioanichie Martinovici sau Vichentie Ivancovich, care la 1727 face vizitație canonică în Bihor.

La 1726, probabil când preotul Iosif Pap funcționa deja se ridică o clopotniță pentru cele trei clopote ale capelei ortodoxă. Din o notiță scrisă pe marginea unei psaltiri la 1733 se vede că atunci s'a ridicat o nouă capelă mai largă, care însă la 1777 nu mai corespunde de fel pentru casă de rugăciune și nici nu era încheptătoare pentru numărul mare al credincioșilor.

La 1737 când protopopul Gheorghe Papp al Beiușului trece la unire, el rămâne păstorul turmei huiduite.

2. *Iosif Popa*. A fost o figură luminoasă a clerului nostru. Orator iscusit. Probabil a preotit dela 1738. Când la 1754 se face investigație

*) Sub acest titlu se vor publica o serie de articoli, în legătură cu trecutul Românilor din Beiuș. Le voi publica, după cum îmi va veni la socoteală. Poate cu vremea, voi întocmi „Monografia bisericești gr. or. din Beiuș.

pentru aplanarea divergențelor între ortodocși și uniți, el joacă un rol important. Episcopul Aradului Sinesie Ivancovici pe el îl află omul cel mai de încredere în părțile Beiușului. În casa lui s'a și făcut actul de supunere a întreg ținutului cu excepțiunea a câtorva sate — către episcopii dela Arad. El scrie și plânsoarea către guvern pentru nedreptățile ce le îndură ortodocșii de aici. Și când episcopul Ivanovici, după vizitația canonică din 1753 se duse la Viena, de acolo tot lui Iosif Popa, trimite epistola liniștitoare, în care arată, ce drepturi a esoperat pentru ortodocși. Aceasta epistola s'a vestit în toate bisericile și la tot poporul.

Dela el ne-a rămas și o carte de predici pentru morți. Hârtia e liniată și pe ea se culcă slove cirilice, curate și frumos rotunzite. Așa-i întreaga carte dela început până în sfârșit, tiparul nu putea se esecute mai bine tipăritura decât mâna Dlui Iosif »din Orașu dinu Beiușu«.

La sfârșitul cărții se poate ceti următoarea notiță:

»scrisamu eu Popa Iosifu din orașu din Beiușu întru anii dela Domnulu Hristos 1753. Aceasta carte de învățatură la Preuți și oameni morți și la coconi ce-s pristeviți. Și întru acestu anu au fostu Patruzeci de mucenici joi întâe săptămână în pos(t) și Blagoveșteniile a trăia săptămână sâmbătă. Si sfântulu mucenic Georgie în zua de Paști și sfinții apostoli o săptămână și trii zile ci ziua lor joi. Și comișii carii au venitu dela împărăție au tematu toată câmpia înainte și Pomeseul și apoi sau dusu înapoi și Noi am rămas netemați înaintea lor. Iară eu Popa Iosifa foarte mă rog cinstiților Preuți de veți afla sminteală în slove au în cuvântu să iertați și să îndreptați ca să aveți spășenie«.

Cartea se află în posesiunea preotului Vasile Nicoruția din Cusiș.

(Va urmă).

Adunare învățătorească.

Învățătorii tractului B. Comloș, în Dumineca de 1/14 iunie, și-au ținut adunarea de despărțământ în frunța comună Checia.

Străjuitorii nădejdlor noastre de mai bine, s'au întrunit în parlamentul lor profesional pentruca împreună să discute chestiuni de-ale vieții școlare, cu convingeri și experiențe completate în scurgerea unui an de muncă binecuvântată.

După săvârșirea Sf. liturghii, prin preotul A. Todan, se face Chemarea Duhului Sf. și învățătorii se întrunesc în sala de învățământ a școlii de băieți unde împrejmuiți de dame, domni și domnișoare de suflete înțeleghătoare de țărani Români, se purcede la desfășurarea programului fixat.

În ordinea de zi, primul loc e rezervat „Conferinței metodologice“ P. O. Domn șef tractual M. Păcățian, prin o cuvântare acomodată deschide ședința și dă voie comisarului konzistorial la examenele din

tract M. O. Domn Nicolae Dima, ca să-și expue cele constatate în mersul învățământului din școlile cercetate.

Exmisul V. Konzistor, în raportul său, ne prezintă un tablou judicios, despre realitatea învățământului din școlile tractului B. Comloș, învrăstând calități și defecte constatate și precizând căi metodice ducătoare la scop.

Raportul comisarului konzistorial a fost urmărit cu atențiune și indigetările metodice relevate într'ansul au luat loc în carnetul învățătorilor conștienți, pentru o eventuală aplicare ulterioară.

Terminându-se expunerile comis. prezidele declară Conf. metodologică încheiată și se începe imediat partea II din ordinea de zi, conferința didactică administrativă de despărțământ.

Prezidele P. Băran rostește cuv. de deschidere.

În acest prim discurs, prezidele fixează un program pentru activitatea inv. Român. Misiunea de apostoli ai culturii românești, deobligă pe fiecare inv. la muncă asiduă și înțeleaptă.

Inv. să se respecte pe sine *ca om* în evoluția progresului uman și atunci prestigiul statului învățătorec va dobândi în importanță, iar întrunirile pedagogice anuale, vor prezentă forme din ce în ce mai acceptabile.

Prezidele salută apoi oaspeții prezenți, iar părințele A. Todan parohul locului își exprimă bucuria ce-l stăpânește în momentul, când „pionierii culturii românești“ pentru desbaterea în comun a multor chestiuni vitale curente, se află întruniți în comuna Sa.

După constatarea prezenților și cetirea Raportului general, M. Musca, ține prelegere practică din F zică, tratând „Negura, norii, ploua, grindina și zăpada“.

Prelegerea e viu urmărită de cei prezenți.

Inv. L. Cioban face o dare de seamă asupra mișcării literare pedagogice din a. școlar 1913—14 întrețăsându-o cu observări proprii bine motivate și relevând idei și principii, erri indică reforme în organizația internă a inv. nostru pop.

Lucrarea se va ceti și în adunarea districtuală a reuniunii inv. din stânga Mureșului.

Urmează critica prelegerii practice limpezind chestiuni metodice și relevând principii didactice, pentru ca să nu rămână nime nedumerit în aplicarea lor.

Terminându-se și propunerile și interpelările mai mult de ordin administrativ, să alege comitet nou în fruntea adun. de despărțământ, pentru un ciclu de 3 ani.

Vechiul prezident, care timp de aproape 2 decenii a ocupat loc în comitet, parte ca membru, parte ca conducător își exprimase deodată cu primirea absolutului și dorința de-a lăsa conducerea și altora; prin votare secretă însă a fost așezat iarăși în vechiul post, primind în comitet v. prez. pe N. Onciu, notar L. Cioban, bibl. G. Mașa cassar. G. Farca, iar membrii în comisia literară: V. Magdu, I. Popa și D. Târlai. Tot prezidele P. Băran a fost desemnat de a candidă, ca deputat al sinodului eparhial, pentru un nou period de 3 ani.*)

În fine se hotărăște, ca proxima adun. de desp. să se țină în B. Comloș și prezidele printr'un cuvânt final, închide ședința.

Astfel a decurs și s'a terminat și în acest an adun. desp. a tractului B. Comloș.

Rap.

*) După statutul organic există numai colegii preoțești electorale, iar învățătorii aparțin sinoadelor parohiale. Cum vine dar vorba candidării într'o conferință învățătorească oficioasă?

CRONICA.

Notele de clasificățiune. In legătură cu §. 110 din „Regulamentul pentru organizarea învățământului“ unde se fixează notele de clasificățiune în școlile populare, prin aceasta ținem să fixăm și echivalentul unguresc al acestor note, pentruca ele să se poate induce uniform și în atestatele de fine de an.

Clasificățiunea din purtarea morală: deplin corăspunzător: jó, corăspunzător: szabályszerű, puțin corăspunzător: kevésbé szabályszerű, necorăspunzător: rosz.

Din diligență: foarte diligent: igen szorgalmas, diligent: szorgalmas, puțin diligent: változó, negligent: hanyag.

Din obiectele de învățământ: distins: kitűnő, eminent: jeles, bine jó, suficient: elégséges, nesuficient: elégtelen.

Noi membri ai Academiei Române. In sesiunea generală de Mai a Academiei române, au fost aleși membrii corespondenți, dnii. *Octavian Goga*, în locul dlui Sextil Pușcar, ales membru activ și *Ion Lupas*, protopopul Seliștei, în locul lui *C. Giurescu*, membru activ. — Au fost aleși mai mulți membrii corespondenți străini, precum și membrii de onoare.

Din tainele unei convenții. Ziarele destăinuiesc convenția secretă ce afirmativ s'ar fi încheiat între monarhia noastră și România la anul 1880 în Ischel și acum are să se desfășoare. „Aradi Közlöny“ care pretinde a reproduce fidel textul acelei convenții are în p. 7 a convenției un pasagiu omis din comunicatele ziarelor românești, anume: „România promite că își va deschide porțile producțiilor industriale și comerciale maghiaro-austriace și va menagia catolicismul și germanismul“. Așa a fost dată biserica ortodoxă pradă propagandei catolice și noi infierați cu fierul roșu când ne-am opus. De ce n'o mărturisesc pe față aceia cari țin că în catolicism e mântuirea neamului românesc ca se ne cunoaștem? Până când va mai submina oculta catolică temelia neamului românesc, biserica străbună ortodoxă?

Congresul preoților. S'a decis definitiv, ca congresul preoților din România să aibă loc în București în primele zile ale lunii Septemvrie. Ședințele congresului se vor ține în localul societății de binefacere a clerului „Ajutorul“ Congresul se va ocupa de următoarele chestiuni:

a) Situația morală și materială a preoților; b) Criza de preoți la sate; c) Rolul social al preoților în special la sate; d) Alte chestiuni ce se vor mai ivi în cursul desbaterilor.

Se va interveni la ministerul de lucrări publice pentru a se acorda o reducere de 75 la sută preoților care vor lua parte la congres. Congresul va ține 2 zile și la el vor fi invitați d. ministru al instrucțiunii publice, precum și I. P. S. S. mitropolitul primat.

Un regiment românesc decorat de Țarul Rusiei. Să știe, că pentru actele de vitejie săvârșite de regimentul 5 de roșiori, care a ocupat cel dintâiu Siliștra, în campania din anul trecut, regele Carol a acordat acestui regiment cu prilejul vizitei țarului, numel de „Impăraul Nicolae al II-lea“, ca o înaltă distincțiune. Comandantul acestui regiment a fost invitat de țarul, Rusiei pe vasul „Standard“ unde colonelul i-a prezentat raportul și situația regimentului. Țarul, a spus între altele, că cunoaște faptele glorioase săvârșite de acest regiment; căruia țarul Rusiei i-a făcut cinstea de a fi întreg de-

corat — ofițeri și soldați. O delegațiune a acestui regiment, se va duce la Petersburg, să prezinte țarului uniforma de colonel al regimentului 5 roșiori. În curând acest regiment va fi vizitat de atașatul militar rus din București.

Analfabetismul în România. Cu ocaziunea recensământului general al populației țării din anul 1912, s'au cules, între altele, important date asupra științei de carte a locuitorilor. D. L. Colescu, directorul general al statisticeii din ministerul de domenii, a luat măsurile ca rezultatele obținute să fie întocmite într'o publicație aparte, — chestiunea fiind de mare folos astăzi. Rezultatele obținute până acuma privesc numai populația orășenească.

Populația urbană din România — în vârstă mai mare de 7 ani — cuprinde 1,134.000 locuitori. Dintre bărbați s'au găsit știutori de carte un număr 455.584, ceace face un procent de 75,4 la sută.

Analfabeții bărbați dau un procent de 24,6 la sută.

Femeile știutoare de carte au ajuns numărul de 291.500, ceace dă un procent de 54,5 la sută.

Femeile analfabete dau un procent de 45,1 la sută.

În total deci, din populația urbană mai mare de 7 ani, avem 757.000 locuitori cu știință de carte, față cu 387.000 analfabeți.

Cum vedem, aproape două treimi din populația orășenească de astăzi, este știutoare de carte.

În comparație cu trecutul, rezultatele obținute la orașe se pot considera ca satisfăcătoare. Într'adevăr, la recensământul făcut în anul 1899, populația urbană știutoare de carte reprezintă mai puțin de 50 la sută.

Numărul știutorilor de carte a crescut în proporție de 15 la sută în timp de 13 ani.

Progresul a fost mai simțitor la femei ca la bărbați. Așa, în anul 1899 procentul bărbaților cu știință de carte, era 60,9 la sută; pe când acuma este de 75,4 la sută. Procentul femeilor știutoare de carte la anul 1899 era de 37,3 la sută: iar astăzi este de 54,9 la sută.

Actuala lucrare statistică a mai socotit care va fi cifra aproximativă a populației bărbătești cu știință de carte la cetățenii în etatea mai mare de 21 ani. Rezultatul este că în anul 1915 se va putea conta la orașe pe un număr de 235.000 locuitori majori români, cu știință de carte.

Cronica bibliografică.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „Luceafărul“, Nr. 11, 1914 cu următorul cuprins bogat și variat: * * * Pentru Eminescu. John Keats: La o urnă greacă (trad.) I. Basarabeanu: Cu trenul de plăcere. M. Cârlova: Sonet (poezie). M. Străjanu: Rolul lui Simion Bărnuțiu în 1848. G. Tutoveanu: Vreau să uit (poezie). Cronici: Ilustrațiuni:

Nr. 2097/1914.

Concurs.

Se publică concurs pentru îndeplinirea difinitivă a catedrelor de pedagogie și de desen, caligrafie, și lucrul de mână de dela institutul pedagogic-teologic gr. or. român din Arad:

Beneficiul, împreună cu fiecare din aceste catedre este următorul.

1. Salar fundamental de 2600 cor. în caz de aplicare definitivă, iar în caz de aplicare provizorie 2200 cor.

2. Cvinvenale (6) de câte 200 cor.

3. Bani de cortel 800 cor, respective pe timpul aplicării provizore numai 600 cor.

4. Participare la fondul de penziune conform dispozițiilor statutare.

Dela recurenți se cere să aibă cvalificația pentru profesor dela preparandia de stat precum și cvalificația conform §-lui 122, punct 10 din Statutul Organic.

Recursele sunt a se adresă Conzistoriului gr. or. român din Arad, în 30 zile dela prima publicare a concursului.

Recursele sunt a se ajustă cu următoarele documente:

a) Autobiografia, pe scurt, a recurentului;
b) Atestat de botez, din care să se vadă, că respectivul recurent e român de religiunea gr. orientală;

c) Atestatele despre cvalificație a recurentului;
d) Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară pentru cazul, că recurentul ar fi funcționat deja și până aici ca profesor la vr'un institut de învățământ.

e) Eventualele dovezi despre activitatea literară a recurentului.

Arad, din ședința consistorială dela 1/14 maiu 1914.

Consistorul rom. ort. din Arad.

Nr. 102/1914.

Concurs.

Pentru conferirea de burse (stipendii) din »Fundațiunea Gozsdu« pe anul școlar 1914/15 la școalele medii*), facultăți universități și școalele de cadeți la armata comună și honvezi — se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe gr. orientale române, — spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzut cu clazula parohului competent, că și de prezent aparține bisericii greco-orientale române;

*) Pentru orientare se notează, că la conferirea burselor în senzul actului fundațional fiind preferiți concurenții dela studii superioare, — pentru cei dela școalele medii numai 3—4 burse se votează anual.

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, — spre care scop studenții dela școalele medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1913/14, iar cei dela facultăți și universități indicele despre semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie și a părinților nu e de ajuns să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, — spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre aceasta avere și să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscris din partea protopresbiterului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petițiune specialitatea la care și locul unde voește a continuă studiile precum și aceea, dacă folosește și altă bursă.

4. Bursele pentru străinătate se scoardă numai condiționat dela obținerea concesiunii ministeriale.

5. Petițiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresă *Reprezentanței Fundațiunii lui Gozsdu (Nagyszeben, Fleischer g. 45)*, până la 23 Iulie (5 August) a. c.

6. Toți bursierii actuali sunt provocați, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1913/14, căci altcum se va sista bursa, respective ajutorul avut.

7. Petițiunile defectuos instruate sau sosite după termen nu vor fi considerate.

8. Concurentul să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Sibiu, 5/18 Iunie 1914.

Preșidiul Reprezentanței.

Concurse.

Pentru indeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești-cantorale dela școala gr. or. rom. elementară din comuna **Secaș**, (Alsószakács) protopresbiteratul Hălmagiului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela 1-a publicare a concursului în foaia oficioasă »Biserica și Școala«.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din cassa culturală 504 cor.

2. Lemne focali pentru învățător și școală 32 m² în natură.

3. Pământ 2¹/₂ jugh. arător prețul în 30 cor. de după care dările le va solvi inv.

4. Salariul fundamental conform art. de lege XXVII 1907 a fost întregit cu ajutor de stat și deci e asigurat și conf. Art. XVI 1913 după clasă și gradatie.

5. Dela înmormântări mari unde va fi poftit 1 cor. dela cele mici 40 fil.
6. Spese de conferințe învățătorești 20 cor.
7. Scripturistică 10 cor.
8. Locuință în edificiul școlii cu supraedificatele de lipsă.
9. Grădină pentru legume, cu pomi.
10. Pentru curatorat și curățitul salei de învățământ 20 cor.

Reflectanții sunt poftiți să-și subștearnă în termenul de sus recursele lor adresate comitetului parohial din Secaș pe calea oficiului protopresbiterat al Halmagiului (Nagyhalmagy) având să le ajusteze cu următoarele documente în original:

- a) estras de botez din matricula bisericească și civilă.
- b) diplomă de învățător.
- c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány).
- d) atestat de serviciu, după serviciul de până acum.
- e) declarație privitoare la serviciul militar și obligamentul de substituire pe spesele și răspunderea sa în caz de serviciu ca voluntar pe un an.

Alegându-l învățător e dator să provadă instrucția în școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică, nu altcum să conducă regulat elevii la biserică fără altă remunerație. Dela recurenți se poștește ca sub durata concursului să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în cant și în tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporul.

Din ședința comitetului parohial ținută la 1 febr. 1914.

Maxim Miclea
preot preș. com. par.

Ștefan Mariș
notar com.

În conțălegere cu mine: *Cornel Lazar* protopresbiter
insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru ocuparea stațiunii învățătoarești din Râmetea-luncă, (Hosszuremete), protopresbiteratul Belintului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Competențele anuale sunt:

1. În bani gata 1040 cor.
2. Lemne pentru învățător 72 cor.
3. Uzufructul dela 2 $\frac{1}{2}$ jugăre pământ, parte arător, parte fânaț 88 cor.
4. Pentru scripturistică 10 cor.
5. Pentru conferințe, dacă participă 20 cor.
6. Locuință în natură, cu 2 chilii, bucătărie și cămară; grajd și grădină lângă școală.

Dela înmormântări, unde va fi poftit, fără liturghie 80 fil., cu liturghie 1 cor. 20 fileri.

Intregirea după art. de lege XVI din 1913, se va cere la timpul său dela stat.

Darea după pământul învățătoresc o plătește comuna bisericească.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și trimite petițiile lor, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial din Râmetea-luncă, pe calea oficiului protopresbiterat gr. or. rom. din Belinț (Belencez Temes-megy), în termenul concursual și, tot în acest termen, a se prezentă într'o Duminecă, sau într'o sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și în tipic.

Intrucât reflectanții au mai funcționat ca învățători, trebuie să acludă la petiție și atestat de funcție dela concernentul șef tractual.

Pe școlari e dator alesul să-i instrueze cântările bisericești, și să-i conducă în s. biserică, fără altă remunerație.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* ppresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești-cantorale dela școala gr. or. rom. elementară din comuna **Sirbi** (Szerb) protopresbiteratul Halmagiului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela I-a publicare a concursului în foaia oficioasă „Biserica și Școala“

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din cassa cultuală 424 cor.
2. Lemne focali pentru învățător și școală 96 cor.
3. Pământ 2 $\frac{1}{2}$ jugh. pământ arător în venit an. de 80 cor. de după care dările va avea să solvească învățătorul ales
4. Salariul fundamental conform art. de lege XXVII: 1907 a fost întregit cu rezoluția min. 141525/910. deci e asigurat cu ajutor de stat și conf. art XVI: 1913. după gradație și clasă.

5. Dela înmormântări și alte venite cantorale circa 60 cor.

6. Spese de conferințe învățătoarești 20 cor.
7. Scripturistică 10 cor.
8. Locuință în natură cu grădină de legumi.

De curatorat, și curățitul salei de învățământ se îngrijește comuna bisericească.

Reflectanții sunt poftiți să-și subștearnă în termenul de sus recursele lor adresate comitetului parohial din Sârbi pe calea oficiului protopresbiterat al Halmagiului (Nagyhalmagy) având să le ajusteze cu următoarele documente în original:

a) estras de botez din matricula bisericească și civilă.

b) diploma de învățător.

c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány)

d) atestat de serviciu, după serviciul de până acum.

e) declarație privitoare la serviciul militar și obligamentul de substituirea pe spesele și răspunderea sa în caz de serviciu ca voluntar pe un an.

Alegându-l învățător e dator să provadă catehizarea elevilor și instrucția în școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică, nu altcum să conducă regulat elevii la biserică fără alta remunerație. Dela recurenți se poștește ca sub durata concursului să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în cant și în tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporul.

Comitetul parohial.

Irimie Sirca
preot preș. com. par.

V. Neagu
notar com.

În conțălegere cu mine: *Cornel Lazar* protopresbiter
insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești-cantorale dela școala gr. or. rom. elementară din comuna **Magulicea** (Kismuglöd) protopresbiteratul Halmagiului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela I-a publicare a concursului în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din cassa cultuală 600 cor.
2. Lemne focali pentru învățător și școală după trebuință în natură.

3. Pământ intravilan pentru grădină de legume,
4. Salariul fundamental conform art. de lege XXVII: 1907 și respective a art XVI: 1913 se sperează a se întregi cu ajutorul de stat ce sa cerut la timp.

5. Dela înmormântări mari unde va fi poftit 1 cor.

6. Spese de conferințe învățătorești 20 cor.

7. Scripturistică 10 cor.

8. Locuință în natură se va închiria deocamdată până la renovarea școlii și edificarea unei sale de învățământ.

De curatorat, încălzitul și curățitul salei de învățământ precum și de lemnele de lipsă spre acel scop se îngrijește comuna bisericească.

Reflectanții sunt poftiți să-și subștearnă în termenul de sus recursele lor adresate comitetului parohial din Magulicea pe calea oficiului protopresbiteral al Halmagiului (Nagyhalmagy) având să le ajusteze cu următoarele documente în original:

a) estras de botez din matricula bisericească și civilă.

b) diplomă de învățător.

c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány).

d) atestat de serviciu, după serviciul de până acum.

e) declarație privitoare la serviciul militar și obligamentul de substituire pe spesele și răspunderea sa în caz de serviciu ca voluntar pe un an.

Alegându-l învățător e dator să provadă și instrucția în școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică, nu altcum să conducă regulat elevii la biserică fără alta remunerație. Dela recurenți se poștește ca sub durata concursului să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică din loc spre a-și arată dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința com. parohial ținută în Măgulicea.

Laur. Iuga

preot. preș. com. par.

Gilea Marc

notar com.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protopresbiter
insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești-cantorale dela școala gr. or. rom. elementară din comuna Bănești (Zarándbánya) protopresbiteratul Halmagiului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela 1-a publicare a concursului în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din cassa culturală Bănești 434 cor.

2. Lemne focali pentru învățător prețuite în 40 coroane.

3. Pământ 2 $\frac{1}{2}$ jughere cu venit anual de 60 cor. de după care dările com. va avea să le solvească învățătorul.

4. Salarul fundamental conform art. de lege XXVII 1907 a fost întregit cu ajutor de stat deci se conzideră de asigurat și conf. art. XVI 1913.

5. Dela înmormântări mari 1 cor. dela cele mici și pentru cantorat 30 cor. în numerar ce se compută în salariul fundam.

6. Spese de conferințe învățătoarești 20 cor.

7. Scripturistică 10 cor.

8. Locuință nefiind deocamdată, comuna bisericească se va îngrijii pe spesele sale să închirieze una acomodată.

De curatorat, încălzitul și curățitul salei de învățământ precum și de lemnele focale de lipsă spre acel scop se îngrijește comuna bisericească.

Reflectanții sunt poftiți să-și subștearnă în termenul de sus recursele lor adresate comitetului parohial din Bănești pe calea oficiului protopresbiteral al Halmagiului (Nagyhalmagy) având să le ajusteze cu următoarele documente în original:

a) estras de botez din matricula bisericească și civilă.

b) diplomă de învățător.

c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány).

d) atestat de serviciu, după serviciul de până acum.

e) declarație privitoare la serviciul militar și obligamentul de substituire pe spesele și răspunderea sa în caz de serviciu ca voluntar pe un an.

Alegându învățător e dator să provadă și instrucția în școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică, nu altcum să conducă regulat elevii la biserică fără alta remunerație. Dela recurenți se poștește ca sub durata concursului să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică din loc spre a-și arată dexteritatea în cant și în tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința comitetului parohial ținută la 29 Dec. 1913 în Bănești.

Alexandru Gligor

preot preș. com. par.

Teodor Popovici

notar. com.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protopresbiter
insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești-cantorale dela școala gr. or. rom. elementară din comuna Iosși (Jozsás) protopresbiteratul Halmagiului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela 1-a publicare a concursului în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din cassa culturală 380 cor.

2. Lemne focali pentru învățător și școală prețuite în 100 cor. din care 40 cor. compet învățătorului.

3. Naturale 12 Hl. pe $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucuruz prețuite în 138 cor.

4. Salariul fundamental conform art. de lege XXVII 1907 a fost pus în curgere cu ajutorul de stat cu Nr. 29640/912 M. C. I. P., deci conf. art. de lege XVI 1913 după gradație și clasă e asigurat.

5. Dela înmormântări mari 1 cor. dela cele mici 60 fil. și alte venite dela biserică.

6. Spese de conferințe învățătoarești 20 cor.

7. Scripturistică 10 cor.

8. Locuință acomodată în natură cu supraedificate și $\frac{1}{2}$ jugher de grădină pentru legume.

9. Pentru curatorat, încălzitul și curățitul salei de învățământ 40 cor.

Reflectanții sunt poftiți să-și subștearnă în termenul de sus recursele lor adresate comitetului parohial din Iosși pe calea oficiului protopresbiteral al Halmagiului (Nagyhalmagy) având să le ajusteze cu următoarele documente în original:

a) estras de botez din matricula bisericească și civilă.

b) diplomă de învățător.

c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány).

d) atestat de serviciu, după serviciul de până acum.

e) declarație privitoare la serviciul militar și obligamentul de substituire pe spesele și răspunderea sa în caz de serviciu ca voluntar pe un an.

Alegându-l învățător e dator să provadă în caz de împedecarea preotului, catehizarea elevilor și instrucția în școală de repetiție, cantoratul în și afară de biserică nu altcum să conducă regulat elevii la biserică fără alta remunerație. Dela recurenți se poștește că sub durata concursului să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și în tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința comitetului parohial ținută la 1 iunie 1914 n.

Gheorghe Costina
preot preș. com. par.

Vrenti Iva
not. com.

In conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protoprezbiter insp. școlar.

—□—

1—3

In urma incuviințării Ven. Consistor gr. or. rom. din Arad de Nr. 2521/1914 prin aceste se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia of. „Biserica și Școala” — pentru îndeplinirea parohiei de cl III din **Prevaleni** (protopr. Halmagiului) devenită în vacanță prin moartea parohului G. Micluța.

Emolumentele sunt:

1. Stolele legale indatinat și conf. coalei B. de fasiune venit.

2. Pământ parohial 13 jugh. parte arător parte fânaș și pășune aproape 20 jughere, din care oarecâtva s'a arat, de după care dările pulice le solvește parohia după ce bir parohial nu solvește.

3. Eventualul ajutor de stat la întregirea dotației preoțești.

4. Casa parohială nefiind, până la alte dispoziții fiitorul paroh va avea a se îngriji de locuință pe spese sale proprii în comuna bisericească.

Alesul paroh va fi îndatorat să catehizeze elevii dela școala din loc ori de ce caracter va fi și anumit fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți să-și înainteze recursesle lor ajustate conform regulamentului cu: 1. Atestat de botez. 2. Testimoniu școlastic. 3. Absolutor teologic. 4. Testimoniu de evalidație preoțească și eventual atestat de serviciu adresate comitetului parohial din Prevaleni pe calea oficiului protopresbiter al Halmagiului (Nagyhalmagy) și în terminul susarătat.

Reflectanții sunt poștiți ca sub durata concursului să se prezenteze în s. biserică din loc predicând, eventual servind, făcându-se astfel cunoscut poporului.

Din ședința comitetului parohial din Prevaleni ținută la 7 mai 1914 c. n.

Nicolau Pisău
adm. par. preș.

Costea Serafim
notar com.

In conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți-cantorale dela școala gr. or. rom. elementară din comuna **Oci** (Oles) protopresbiteratul Halmagiului, se eserie concurs cu termin de **30 zile** dela I-a publicare a concursului în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din cassa culturală din Oci și Ocișor 600 cor.

2. Lemne focali pentru învățător și școală 14 m. în preș 64 cor.

3. Salariul fundamental conform art. de lege XXVII: 1907 și respective după gradație și clasă conf. art. XVI: 1913 se sperează a se întregi cu ajutor de stat ce sa cerut la timp.

4. Dela inmormântări unde va fi poftit 1 cor.

5. Spese de conferințe învățătoresți 20 cor.

6. Scripturistică 10 cor.

7. Locuință bună în natură cu chilio, cuină și cămară.

De curatorat, și curățitul salei de învățământ se îngrijește comuna bisericească. Reflectanții sunt poștiți să-și subștearnă în temeiul de sus recursesle lor adresate comitetului parohial din Oci pe calea oficiului protopresbiter al Halmagiului (Nagyhalmagy) având să le ajusteze cu următoarele documente în original:

a) estras de botez din matricula bisericească și civilă.

b) diplomă de învățător.

c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány).

d) atestat de serviciu, după serviciul de până acum.

e) declarație privitoare la serviciul militar și obligamentul de substituire pe spesele și răspunderea sa în caz de serviciu ca voluntar pe un an.

Alegându-l învățător e dator să provadă în caz de împedecarea preotului, catehizarea elevilor și instrucția în școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică, nu altcum să conducă regulat elevii la biserică fără alta remunerație. Dela recurenți se poștește că sub durata concursului să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința comitetului parohial ținută la 8/21 Nov. 1913.

Ioan Giurgiu
preot preș. com. par.

Adam Ciorogariu
not. com.

In conțelegere cu: *Cornel Lazar* protopresbiter insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a din **Păiușeni** (Paizs) se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prim publicare în organul oficios „Bis. și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Uzufuctul unui intravilan parohial. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Întregirea dela stat.

Darea publică după beneficiul preoțesc o va solvi alesul.

Reflectanții sunt poștiți, ca recursesle ajustate conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Păiușeni, să le subștearnă oficiului ppbiter al Buteni având până la terminul regulamentar a se prezentă în sf. biserică din Păiușeni spre a-și arată desteritatea în oratorie și celea rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Rozin*, ppbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Groși** (Garassa) protopresbiteratul Radnei, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. O sesiune parohială, parte la deal, parte șes. O parte arătură, iar alta parte fânaș.

2. Casa parohială, constătoare din 2 odăi și cuină și grădină de legume.

3. Stolele legale.

4. Birul legal.

5. Eventuala întregire dela stat.

6. Alesul are a suporta pentru beneficiul său toate dările publice.

Parohia e de clasa a II-a, dar intrucât nu s'ar prezintă recurenți cvalificați pentru aceasta clasă, se admit și recurenți cu cvalificație pentru parohii de clasa a III-a.

Alesul va fi îndatorat a catehiză în școala confesională din loc fără altă remunerație.

Reflectanții la aceasta parohie i-și vor înainta rugarea de concurs instruită conform normelor în vigoare comitetului parohial din Groși (Garassa) pe calea oficiului protopresbiteral din Mariaradna, și în terminul concursual au a se prezenta într'o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Groși.

Din ședința comitetului par. din Groși (Garassa) ținută la 12/25 aprilie 1914.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* protoprezbiterul Radnei.

—□—

2—3

Pentru indeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională ort. română din **Groși** (Garassa) tractul Radnei, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar în bani gata 868 cor.
2. Pământul învățătoresc 100 cor.
3. Lemne cor. 66.
4. Cvatir liber cu grădină de legume.
5. Eventuala întregire a salarului de stat conform art. de lege XVI din 1913.
6. Dela înmormântare — unde e poftit — cu liturgie 1 cor. — fără liturgie 40 fil.—de tot 32 cor.
7. Spese de conferință 20 cor.
8. Scripturistică 10 cor.

Recursele adresate comitetului parohial din Groși și ajustate cu documentele de cvalificațiune prescrisă precum și cu atestat de apartinență sunt a se înainta în terminul concursului Prea On. Oficiu protopresbiteral din Mariaradna, având recurenții a se prezenta în careva Duminecă sau sârbătoare în sfta biserică din Groși spre a-și arăta desteritatea cantorală.

Din ședința comitetului par. gr. or. rom. din Groși (Garassa) ținută la 27 aprilie (10 maiu) 1914.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*: protopresbiterul Radnei.

—□—

2—3

Pentru indeplinirea postului al II-lea învățătoresc dela școala confesională gr. or. română din **Rișculița** tractul Hălmagiu în nex cu ord. Ven. Conzistor Nr. 765/914 să escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt;

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. Cvatir liber în natură.

3. Eventuala întregire a salariului inv. ce s'a cerut conform art. de lege XVI—1913 dela stat.

4. Spese de conferință 20 cor.

5. Scripturistica 10 cor.

6. Dela înmormântări, unde e poftit 1 cor.

7. Pentru încălzitul salei de inv. să îngrijește parohia.

8. Vor fi preferiți acei reflectanți, cari vor dovedi cu atestate că au înființat și știu conduce cor bisericesc; și intrucât alesul va înființa cor bisericesc în parohie va fi renumerat deosebit.

Alesul inv. e obligat a presta cantoratul în Sfta Biserică, a conduce școlarii regulat la serviciul divin în Dumineci și sârbători și a instrua în clasele la cari va fi designat din partea comitetului parohial fiind școala divizată.

Recursele adresate comitetului parohial din Rișculița (Riskulicza) și ajustate conform regulamentelor în vigoare precum și cu declarația referitoare la serviciul militar și substituirea pe răspunderea alegândului în anul de serviciu, sunt a să înainta în terminul concursului Prea On. Oficiu protopresbiteral din Hălmagiu (Nagyhamagy) având recurenții a să prezenta în careva Duminecă sau sârbătoare în Sf. Biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința com. paroh. ținută la 14/27 Maiu 914.

Leontiu Michuția
paroh. președinte

Acsentie Popovici
inv., notar.

În conțelegere cu *Cornel Lazar* protopopul Hălmagiului

—□—

3—3

La librăria diecezană din Arad.

Au apărut și se găsesc de vânzare

**Șaizeci și cinci de predici populare
premiatate de academia română**

de

Arhim. I. Scriban.

**à cor. 4. exempl.
plus porto 30 fil.**

